

Mediji i informiranje

Sud Europske unije
PRIOPĆENJE ZA MEDIJE br. 89/22
U Luxembourgju 19. svibnja 2022.

Presuda u predmetu C-569/20
Specializirana prokuratura (Suđenje optuženiku u bijegu)

U slučaju da se optuženik ne može locirati, može mu se suditi ili ga se može osuditi u odsutnosti, ali on ima pravo naknadno ishoditi ponovno pokretanje postupka, s ispitivanjem merituma predmeta u njegovoj prisutnosti

Međutim, to mu se pravo može uskratiti ako je namjerno izbjegao suđenje time što je tijela vlasti spriječio u tome da ga obavijeste o suđenju

U Bugarskoj je bio pokrenut kazneni progon protiv osobe IR, optužene da je sudjelovala u zločinačkoj organizaciji radi počinjenja poreznih kaznenih djela kažnjivih kaznom oduzimanja slobode. Prva joj je optužnica bila osobno dostavljena, a osoba IR navela je adresu na kojoj je se može pronaći. Međutim, prilikom otvaranja sudske faze kaznenog postupka nju se nije moglo pronaći na toj adresi, pa joj Specializiran nakazatelen sad (Specijalizirani kazneni sud, Bugarska) nije mogao uručiti poziv za raspravu. Osim toga, odvjetnik po službenoj dužnosti kojega je imenovao taj sud nije stupio u kontakt s njom. Usto, budući da je optužnica koja je bila dostavljena osobi IR sadržavala nepravilnost, proglašena je ništavom te je postupak okončan. Nakon što je podignuta nova optužnica i postupak ponovno pokrenut, osobu IR se ponovno tražilo, no nije ju bilo moguće locirati. Iz toga je sud koji je uputio zahtjev naposljetku zaključio da je osoba IR pobjegla i da se, u tim okolnostima, u predmetu može presuditi u njezinoj odsutnosti.

Ipak, kako bi osoba bila pravilno obaviještena o postupovnim jamstvima koja joj stoje na raspolaganju, sud koji je uputio zahtjev pita se kojim je slučajem predviđenim Direktivom 2016/343¹ obuhvaćena situacija osobe IR koja je pobjegla nakon što je obaviještena o prvoj optužnici i prije početka sudske faze kaznenog postupka².

Sud odgovara da članke 8. i 9. Direktive (EU) 2016/343 treba tumačiti na način da se **protiv optuženika – kojeg nadležna nacionalna tijela, unatoč ulaganju razumnih napora, ne mogu locirati i kojemu, zbog toga, ta tijela nisu mogla dostaviti informacije o postupku protiv njega – može voditi postupak i da ga se, ako do toga dođe, može osuditi u odsutnosti**. U tom slučaju, međutim, **ta osoba načelno mora imati mogućnost da se, nakon što bude obaviještena o toj osudi, izravno pozove na pravo** koje joj daje ta direktiva odnosno **da ishodi ponovno pokretanje postupka** ili pristup istovrijednom pravnom sredstvu kojim se omogućuje da se, **u njegovoj prisutnosti**, iznova utvrđuje **meritum predmeta**. Sud ipak pojašnjava da se **to pravo** navedenoj osobi **može uskratiti ako** iz preciznih i objektivnih indicija **proizlazi da** je dobila

¹ Direktiva (EU) 2016/343 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o jačanju određenih vidova pretpostavke nedužnosti i prava sudjelovati na raspravi u kaznenom postupku (SL 2016., L 65, str. 1.)

² Konkretno, u članku 8. Direktive 2016/343 riječ je o pravu sudjelovati na raspravi. U skladu sa stavkom 2. tog članka, države članice mogu predvidjeti da se rasprava koja može završiti donošenjem odluke o krivnji ili nedužnosti osobe može voditi u njezinoj odsutnosti pod uvjetom da je pravovremeno obaviještena o raspravi i o posljedicama neopravdanog nedolaska, ili da osobu koja je obaviještena o raspravi zastupa opunomoćeni branitelj kojeg je ona sama imenovala ili ga je imenovala država. U skladu s člankom 8. stavkom 4. te direktive, kada države članice predvide mogućnost održavanja suđenja u odsutnosti osobe, ali nije moguće ispuniti uvjete iz navedenog stavka 2. jer se osobu ne može locirati unatoč ulaganju razumnih napora, države članice mogu ipak predvidjeti mogućnost donošenja i izvršenja odluke. U takvim slučajevima države članice osiguravaju da u trenutku kada se dotične osobe obavješćuju o navedenoj odluci, posebno prilikom uhićenja, također budu informirane o mogućnosti osporavanja te odluke i o pravu na obnovu postupka ili na drugo pravno sredstvo u skladu s člankom 9. navedene direktive. Konkretno, na temelju tog članka 9., osumnjičenicu ili optuženicu moraju imati pravo na obnovu postupka, ako nisu sudjelovali na raspravi u kaznenom postupku koji se vodio protiv njih i u slučaju da nisu bili ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. te direktive.

dostatne informacije da bi znala da će se protiv nje provesti postupak te je, **namjernim postupcima i s ciljem izbjegavanja suđenja, spriječila tijela vlasti u tome da je službeno obavijeste o tom suđenju.**

Ocjena Suda

Sud najprije napominje da za članak 8. stavak 4. i članak 9. Direktive 2016/343, koji se odnose na područje primjene i doseg prava na obnovu postupka, treba smatrati da imaju izravan učinak. To je pravo rezervirano za osobe kojima se sudi u odsutnosti iako nisu ispunjeni uvjeti iz članka 8. stavka 2. te direktive. Nasuprot tomu, mogućnost, koja je Direktivom 2016/343 dana državama članicama, da, ako su ispunjeni uvjeti predviđeni u stavku 2. njezina članka 8., provedu suđenje u odsutnosti i izvrše odluku a da pritom ne predvide pravo na obnovu postupka, temelji se na pretpostavci da se propisno obaviještena osoba dobrovoljno i nedvosmisleno odrekla prava sudjelovati na raspravi.

To tumačenje jamči poštovanje svrhe Direktive 2016/343, koja se sastoji od jačanja prava na pošteno suđenje u kaznenom postupku ojačavanjem međusobnog povjerenja država članica u njihove sustave kaznenog pravosuđa i od osiguravanja poštovanja prava na obranu, istodobno sprečavajući da osoba koja se, iako obaviještena o raspravi, jasno odrekla prava sudjelovati na njoj, može, nakon osude u odsutnosti, zahtijevati održavanje nove rasprave i na taj način zlouporabom ometati djelotvornost kaznenog postupka i dobro sudovanje. Kad je riječ o obavijesti o održavanju rasprave i o posljedicama nedolaska, Sud pojašnjava da je **na predmetnom nacionalnom sudu da provjeri je li službeni dokument – u kojem se nedvosmisleno navode mjesto i vrijeme rasprave i, u slučaju izostanka zastupanja po opunomoćenom branitelju, posljedice eventualnog nedolaska – bio upućen osobi.** Osim toga, na tom je sudu da provjeri je li taj dokument bio pravodobno dostavljen, tako da se osobi omogući da, ako odluči sudjelovati na raspravi, na odgovarajući način pripremi svoju obranu.

Kad je, konkretno, riječ o optuženicima koji su pobjegli, Sud utvrđuje da se **Direktivi 2016/343 protivi nacionalni propis kojim se otklanja pravo na obnovu postupka samo zbog toga što je dotična osoba pobjegla i što je tijela vlasti nisu uspjela locirati.** Tek kad iz preciznih i objektivnih indicija proizlazi da dotična osoba – iako je bila službeno obaviještena da je optužena da je počinila kazneno djelo i, stoga, znala da će se protiv nje provesti postupak – namjerno postupa na način da izbjegne službeno zaprimiti informacije u vezi s vremenom i mjestom rasprave, za tu se osobu može smatrati da je obaviještena o raspravi i da se dobrovoljno i nedvosmisleno odrekla izvršavanja svojeg prava sudjelovati na njoj, što je situacija koja je obuhvaćena slučajem predviđenim u članku 8. stavku 2. Direktive 2016/343³. Postojanje takvih preciznih i objektivnih indicija može se, među ostalim, utvrditi kada je navedena osoba svjesno prijavila pogrešnu adresu nadležnim nacionalnim tijelima u kaznenim stvarima ili se više ne nalazi na adresi koju je prijavila. Osim toga, kako bi se utvrdilo je li način na koji se dostavljaju podaci bio dovoljan, posebnu pozornost treba, s jedne strane, posvetiti dužnoj pažnji koju su tijela javne vlasti uložila da obavijeste osobu i, s druge strane, dužnoj pažnji osobe da primi navedene informacije.

Sud, k tomu, pojašnjava da se tim tumačenjem poštuje pravo na pošteno suđenje, navedeno u člancima 47. i 48. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i u članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

NAPOMENA: Prethodni postupak omogućuje sudovima država članica da u okviru postupka koji se pred njima vodi upute Sudu pitanja o tumačenju prava Unije ili o valjanosti nekog akta Unije. Sud ne rješava spor pred nacionalnim sudom. Na nacionalnom je sudu da predmet riješi u skladu s odlukom Suda. Ta odluka jednako obvezuje i druge nacionalne sudove pred kojima bi se moglo postaviti slično pitanje.

Neslužbeni dokument za medije koji ne obvezuje Sud.

[Cjelovit tekst](#) presude objavljuje se na stranici CURIA na dan objave.

Osoba za kontakt: Iliana Paliova ☎ (+352) 4303 4293

³ Pod uvjetom poštovanja posebnih potreba ranjivih osoba na koje se odnose uvodne izjave 42. i 43. Direktive 2016/343.